

4. Полшков Ю.Н. Некоторые вопросы математического моделирования в задачах маркетинга // Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право. – 2012. – № 1. – С. 150-153.
5. Полшков Ю.Н. Об инновационных проектах в санаторно-курортной зоне Азовского побережья и их математическом обеспечении // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ „ПДТУ”. – 2011. – Т. 2. – С. 27-32.
6. Полшков Ю.Н. О математическом моделировании национальной экономики и международной торговле // Прикладна статистика. Актуарна та фінансова математика. – 2009. – №1-2. – С. 49-58.
7. Теория вероятностей и математическая статистика с применением информационных технологий: [учеб. пособ.] / М.И. Медведева, Е.Г. Новожилова, Ю.Н. Полшков, Н.В. Румянцев. – Донецк: ДонНУ, 2002. – 331 с.: ил., табл. – Библиогр.: с. 312-314.

УДК

ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Синиченко А.В., ст.викладач кафедри менеджменту ДонНУ

Синиченко А.В. Дослідження інноваційного потенціалу національної економіки

У статті структуровані якісні характеристики та властивості інноваційного потенціалу національної економіки, проаналізовано підходи до визначення інноваційного потенціалу та виділено три основні групи поняття інноваційний потенціал, проаналізовано взаємозв'язки ресурсних елементів інноваційного потенціалу та запропонована матриця стану інноваційного потенціалу національної економічної системи.

Ключові слова: інноваційний потенціал, національна економіка, ресурсні складові, властивості потенціалу

Синиченко А.В. Исследование инновационного потенциала национальной экономики

В статье структурированы качественные характеристики и свойства инновационного потенциала национальной экономики, проанализированы подходы к определению инновационного потенциала и выделены три основные группы понятия инновационный потенциал, проанализированы взаимосвязи ресурсных элементов инновационного потенциала и предложена матрица состояния инновационного потенциала национальной экономической системы.

Synychenko A. Research of the innovation potential of the national economy.

Qualitative characteristics and innovative potential properties of national economy have been structured in the article, the approaches of defining innovative potential have been analyzed and three main groups of the innovative potential notion are distinguished, the correlations between resource elements and innovative potential have been traced and the matrix of the national economic system innovative potential has been suggested.

У розвинених країнах інноваційний потенціал високо цінується, розглядається як джерело економічного розвитку і є найважливішою складовою національного багатства. Проблеми формування, функціонування та використання інноваційного потенціалу актуальні для України, так як недооцінка інноваційного потенціалу, його недостатнє використання, ускладнюють реалізацію позначеної урядом країни стратегії формування національної інноваційної системи та стримують процес розвитку конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки.

Питання розвитку економічних систем на основі використанні іновацийного потенціалу розглядалось в роботах українських вчених і фахівців-практиків таких як Матросова Л. В., Овечкина О. А., Иванова К. В., Мартюшева Л.С., Калишенко В.О., Максимов В.В [1,8,10], але ця проблема потребує більш детальнішого вивчення.

В процесі визначення сутності будь-якого виду потенціалу національної економічної системи фіксується той факт, що перший сам є складною системою взаємодіючих елементів, які можуть певною мірою заміщати один одного (бути альтернативними і динамічними). Потенціал у вищих формах його виявлення може самостійно адаптуватися та еволюціонувати з появою нових складових і за умови збалансованого оптимального співвідношення між ними [1]. Розглядаючи сутність процесу формування потенціалу на національному рівні з урахуванням того, що він сам є ієрархічною системою, слід докладніше визначити властивості та якості, притаманні системі взагалі.

На наш погляд, доцільно розрізняти якісні характеристики системи на рівнях сутності (якість системи) та прояву (набір властивостей). Під якістю системи розуміється суттєва визначеність предмету, завдяки чому він є даним, а не іншим предметом. Якість предмету пов'язана з предметом як цілим, охоплюючи його повністю і обумовлюючи його певні властивості. Властивість – це сторона предмету, що підкреслює його відмінність або подібність до інших предметів та виявляється у взаємодії з ними. Кожен предмет володіє певною кількістю властивостей, єдність яких характеризує його якість [2, с. 186-187, 401].

Враховуючи вищесказане, представлений перелік якісних характеристик і властивостей потенціалу національної економіки [1] можна структурувати, виділивши якості системи, властивості I-го та II-го порядку (табл. 1).

Таблиця 1

Якості і властивості системи I-го та II-го порядку

Якості системи	Властивості системи	
	I порядку	II порядку
Гіперкомплексність	Складність	Мультивалентність
	Багатоаспектність	Альтернативність
	Цілісність	Стационарність
Динамізм	Невизначеність поведінки	Адаптаційність
		Стійкість
	Нелінійність	Стохастичність
		Еволюційність
		Гнучкість
Емергентність	Структурність	Мультивалентність
	Ієрархічність	
	Противентропійність	
Синергізм	Цілевизначеність (телеомічність)	Мультиплікативність
		Комбінаторність

Гіперкомплексність – це якісна характеристика системи як єдиного цілого, що передбачає наявність таких системних властивостей I-го порядку, як складність, багатоаспектність зв'язків елементів, складових, підсистем. Складові або елементи системи володіють набором властивостей і зв'язків, тобто є мультивалентними, що дозволяє їм (елементам) ставати ефективною частиною систем різного типу. Якщо властивості системи як цілого змінюються, то це відобразиться в зміні характеристик її елементів, появі потенційних альтернативних станів системи і шляхів розвитку.

Динамізм як важлива якісна характеристика системи пов'язаний зі зміною її кількісних та якісних параметрів як цілого [1]. Залежно від глибини і масштабів змін елементів, виділяють невизначеність та нелінійність поведінки системи.

Одним із основних проявів невизначеності поведінки є флуктуації – малі випадкові збурення, або біфуркації – вибухові явища в економічних процесах. В зоні так званої гнучкої поведінки, коли не вичерпані адаптаційні можливості системи, флуктуації не порушують її цілісності та зменшуються з часом до певного мінімального значення. В зоні, що відповідає критичним значенням параметрів системи, флуктуації зростають, приводячи до біфуркаційних змін. Невизначеність поведінки також проявляється у змінах станів гнучкості системи, коли вона намагається адаптуватися до впливу зовнішнього середовища. Адаптація та еволюція найтіснішим чином пов'язані з двома протилежними властивостями, що притаманні гіперкомплексності системи: цілісністю (тіснота зв'язків між елементами і підсистемами, рівень єдності системи) і сукупністю (послаблення зв'язків підсистем і елементів, що пов'язано зі зміною стаціонарних станів системи на певному етапі її розвитку).

Нелінійність – це здатність системи мати у своїй структурі різні стаціонарні стани, що відповідають різним законам функціонування цієї системи. Реалізація адаптаційних можливостей системи має стохастичний характер через мультивалентність зв'язків і станів елементів.

Наростання змін у навколишньому середовищі може спричинити перетворення адаптаційних змін системи в еволюційні зміни, що пов'язано з появою нових елементів, властивостей і зв'язків, змінами структури і поведінки системи [1], тобто, існує межа збереження властивостей системи на певному рівні (граничність змін властивостей системи або її елементів).

Емергентність як комплексна якісна характеристика системи дозволяє визначити структуру елементів на всіх рівнях ієрархії системи (при цьому певна система стає підсистемою іншої, більш складної системи). Емергентність пов'язана з розвитком таких системних властивостей як структурність (зв'язки елементів на певних рівнях організації системи), ієрархічність (зв'язок внутрішніх рівнів системи) та протиентропійність (спрямованість системи на збереження своєї цілісності).

Стосовно будь-якої складної динамічної системи синергізм виявляється як отримання додаткового ефекту як за рахунок своєї цілісності, так і завдяки використанню можливостей інтеграції елементів системи. Комбінаторний та мультиплікативний ефекти у цьому випадку спостерігаються як закономірний результат вдалого цілеполягання рівнів та підсистем цілого.

Науковці, відносячи до переліку якісних характеристик потенціальність, визначають її лише як наявність альтернативних можливостей розвитку системи, що можуть бути реалізовані за певними умовами що склалися [1; 3, с. 17; 4; 5, с. 12-13].

На наш погляд, розуміння потенціальності системи має базуватися на безпосередньому дослідженні її найсуттєвіших (системоутворюючих) характеристик. Саме потенціальність поєднує в собі найголовніші якісні риси системи: гіперкомплексність системи, емерджентність її елементів; динамізм станів і зв'язків; поява синергетичних ефектів від взаємодії елементів, і обумовлює певний рівень потенціалу системи. Стосовно складних економічних систем, поняття «потенціал» асоціюється, перш за все, з такими видами економічного потенціалу як виробничий, екологічний, фінансово-кредитний, управлінський, зовнішньоекономічний, інноваційний. На перший план виходить інноваційний потенціал, з яким пов'язується перехід на інноваційний шлях розвитку вітчизняної економіки.

Аналіз економічних аспектів поняття "інноваційний потенціал" виявляє широкий спектр підходів до його вивчення. Розглянемо деякі з них:

- інноваційний потенціал – це одна з трьох складових інноваційно-інформаційного простору, яка включає в себе особисті й ділові якості керівників, професійну й економічну підготовку, професійні досягнення (авторські посвідчення, винаходи тощо), матеріально-технічне і фінансове забезпечення [6, с. 7-11];
- інноваційний потенціал – це здійснювані нововведення [6, с. 7-11];
- інноваційний потенціал – сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності [1; 7, с. 15];
- інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, що можуть бути задіяні для досягнення цілей економічних суб'єктів [5, с. 7; 8, с. 63];
- інноваційний потенціал являє собою категорію особливого змісту, що включає не лише інноваційні ресурси й механізм їх використання в організаційно-господарській системі, а й активність інноваційних процесів [9, с. 12];
- інноваційний потенціал як можливість здійснювати вперше чи відтворювати ефективні нововведення на підставі використання власних чи залучених ресурсів [1];
- інноваційний потенціал як потенціал знань, отриманих в процесі реалізації науково-технічного потенціалу, тобто інноваційний потенціал – це сукупна спроможність науково-технічних знань й практичного досвіду, які забезпечують більш повне використання ресурсів економічного потенціалу [10, с. 153];
- інноваційний потенціал економічного суб'єкту розглядається як сукупність його засобів і можливостей в реалізації своєї інноваційної стратегії [11, с. 671-682].

Аналізуючи різноманітність виділених підходів до визначення інноваційного потенціалу слід відзначити, що всі вони можуть бути розділені на три головні групи:

- 1) ресурсний підхід, тобто визначення інноваційного потенціалу як сукупності ресурсів або їх комбінації;
- 2) структурний підхід до визначення інноваційного потенціалу, згідно якого виділяються такі його основні елементи як кадрова, інформаційно-методологічна, матеріально-технічна, науково-технічна, фінансова складові, тощо;
- 3) процесний підхід, за яким інноваційний потенціал пов'язується з досягненням цілей інноваційної діяльності суб'єктів, зайнятих розробкою, впровадженням та комерсyalізацією інновацій.

Згідно представленим підходам, існують три рівня визначення сутності інноваційного потенціалу:

- характеристика потенціалу як сукупності наявних або необхідних ресурсів;
- розгляд його внутрішньої структури;
- виявлення системної взаємодії складових інноваційного потенціалу в процесі досягнення економічною системою намічених цілей.

Отже, дослідники у своїх працях безпосередньо торкаються таких якостей інноваційного потенціалу як: гіперкомплексність та (певною мірою) емергентність і динамізм. Але в понятті "інноваційний потенціал" ними розкриваються не найсуттєвіші риси досліджуваного об'єкту, а властивості другого порядку (мультивалентність, граничність, стохастичність тощо), які є похідними від системних якісних характеристик (динамізм, гіперкомплексність, синергізм, емергентність).

На наш погляд, змістовна наповнюваність поняття «інноваційний потенціал» має починатись на концептуальному рівні через визначення системно-якісних первинних категорій, субординованих і координованих між собою. Логічний зв'язок якісних характеристик інноваційного потенціалу може бути виявлено завдяки використанню інтегрального підходу до визначення сутності інноваційного потенціалу і охарактеризувати діалектику формування і розвитку останнього. Інтегральний підхід, запозичивши переваги усіх інших

підходів, надає змогу проаналізувати ресурсне „наповнення” інноваційного потенціалу не як просту сукупність елементів, а як динамічну гіперкомплексну систему, в якій структуризація елементів відбувається на певних рівнях їх ієрархічного зв'язку.

Принципова схема структури ресурсних елементів інноваційного потенціалу на першому рівні їх ієрархічних зв'язків, з урахуванням досліджень фахівців [1], нами наведена на рис. 1. Схема, представлена на рис. 1 ілюструє той факт, що підхід до розгляду інноваційного потенціалу лише як до сукупності ресурсів і можливостей їх використання є обмеженим, тому що таке уявлення про нього не враховує цільової характеристики цієї категорії.

Використання ресурсів в межах інноваційного потенціалу має бути цілеспрямованим й певним чином організованим з метою формування, узгодження і реалізації інноваційних потреб підприємств, регіонів, суспільства в цілому. Отже, структурована цільовизначеність ресурсних елементів є запорукою появи синергізму як найважливішого системно-якісної характеристики інноваційного потенціалу.

Інтегральний підхід дозволяє доповнити уявлення про взаємозв'язок ресурсних складових інноваційного потенціалу: можлива інтеграція ресурсних елементів інноваційного потенціалу в певні комплекси, що дозволяє більш ефективно маневрувати фінансами, фондами, персоналом, інформацією тощо.

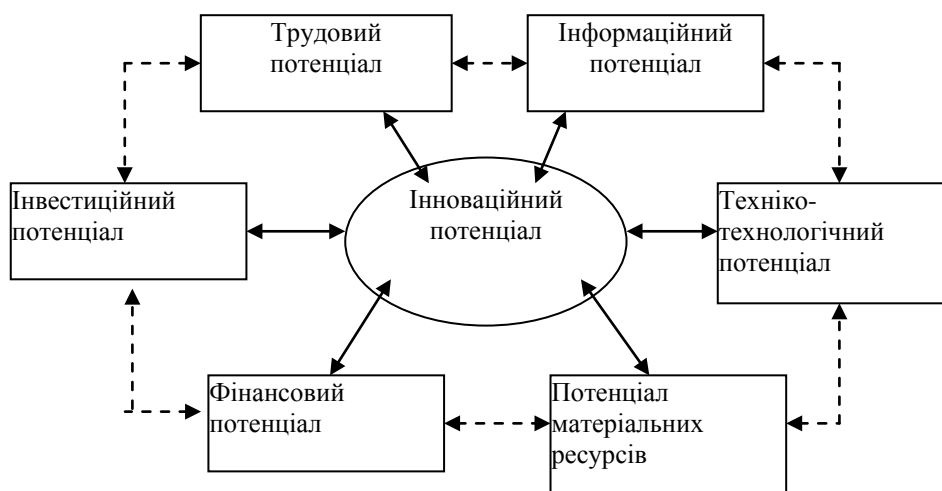

Рис. 1. Схема першого рівня взаємозв'язків ресурсних елементів інноваційного потенціалу

В результаті формуються структурні складові інноваційного потенціалу другого рівня ієрархічності (рис.2). Згідно схеми, наведеної на рисунку 2, взаємозв'язки ресурсних елементів інноваційного потенціалу ускладнюються: з'являються інтегральні комплекси ресурсів другого рівня, які об'єднують ресурси, східні за механізмом дії (інвестиційно-фінансові ресурси), за походженням (інтелектуальні ресурси, матеріальні активи).

За кінцевим результатом використання ресурсів виділяється науково-технічний потенціал, який здебільшого асоціюють із самим інноваційним потенціалом і який створює умови для переходу останнього на якісно новий рівень розвитку [12, с. 79-80].

На наш погляд, перехід до інтегрального підходу своєчасно дозволяє усунути недоліки попередніх структурного та процесного підходів. Структурний підхід не показує процес його подальшого розвитку інноваційного потенціалу та його складових під впливом різноманітних факторів.

Процесний підхід також є недостатньо досконалим, тому що він взагалі передбачає виключення з поняття “інноваційний потенціал” науково-технічної складової, а зосереджується лише на впровадженні в практику господарювання і комерціалізації інновацій.

Дослідження другого рівня складових на принципах інтегрального підходу неможливе без врахування динамізму процесів функціонування інноваційного потенціалу, що поєднують у собі етапи його формування, адаптації і розвитку.

Характеризуючи визначені етапи функціонування інноваційного потенціалу на будь-якому рівні національної економічної системи, можна скористатись ідеєю гнучкого розвитку мікросуб'єктів господарювання, викладеною в працях Самочкіна В.Н. та Божидарніка Т.В., й детально досліджених науковцями, про що йдеться в монографії [1], згідно цих доробок гнучкість мікроекономічних систем пов'язана з їх здатністю планувати процес свого функціонування з метою створення умов для ефективного відтворення всіх господарських процесів та здатністю прогнозувати процес свого розвитку, визначаючи потенціальні і реальні можливості до оновлення під впливом зовнішнього середовища, що знаходить підтримку у наукових публікаціях вітчизняних фахівців [13, с. 38-41; 14, с. 16].

Ідея гнучкого розвитку інноваційного потенціалу мікроекономічних систем, яка підкреслює їх динамізм, є продуктивною, передусім тому, що дозволяє розділити етапи формування, становлення і розвитку потенціалу; визначити умови переходу до кожного етапу та проблеми, пов'язані з цими переходами; передбачити перспективи розвитку інноваційного потенціалу мікро-, макро- та мезоекономічних систем.

Слід також відзначити, що модель гнучкого розвитку потенціалу, кореспондуючи з філософською концепцією діалектики (розвитку) різнорівневих складних економічних систем та маркетингово-логістичною концепцією життєвого циклу, дозволяє безпосередньо дослідити динамізм внутрішньої структури інноваційного потенціалу. Згідно цієї моделі, формування інноваційного потенціалу можна уявити як безперервну зміну циклів його функціонування [1], з періоду коли формується внутрішній комплекс ресурсів (Р), визначаються здатності (техніко-технологічні, організаційні) використання наявних ресурсів (З) та створюються можливості покращення моделей використання ресурсів (В), що склалися (рис.3). Аналізуючи взаємозв'язок станів інноваційного потенціалу на різних етапах його функціонування (рис. 3), слід відзначити, що в циклі формування виділяється процес становлення, коли на основі особливого підбору ресурсів створюється механізм стійкості економічної системи.

Накопичення позитивних змін в господарських процесах, пов'язане з покращенням моделей, технологічних схем використання наявних ресурсів, дозволяє створювати базу для переходу інноваційного потенціалу на якісно новий рівень (стан).

До позитивних змін інноваційного характеру, що відбуваються в циклі формування потенціалу, відносяться такі здатності економіки як:

- своєчасне виявлення інноваційних проблем, що виникають у сукупності споживачів;
- розробка і впровадження нових продуктів і технологій;
- оцінка рівня інноваційності загальнонаціональних інвестиційних проектів;
- визначення інноваційних тенденцій на національному та світовому ринках;
- участь у створенні єдиного світового інноваційно-інформаційного простору.

Накопичення позитивних змін в інноваційному потенціалі може створити умови для переходу до циклу його гнучкого розвитку, коли формування потенціалу відбувається на якісно новому рівні, прискорюються процеси розробки й впровадження нових підходів, методів і схем оптимізації структури ресурсно-функціональних потенціалів, їх оцінки і використання.

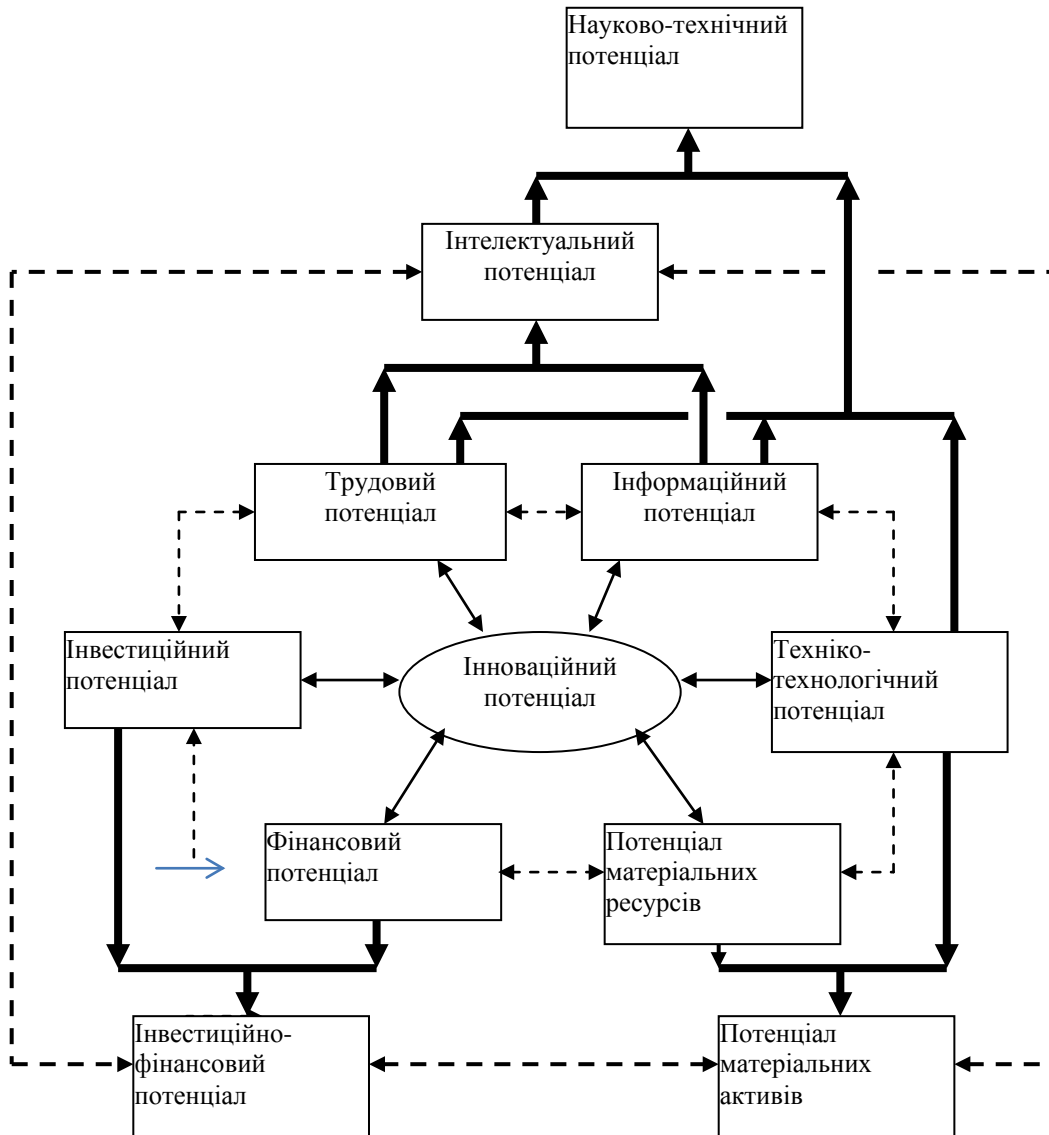

Рис. 2. Схема взаємозв'язків другого рівня ресурсних складових інноваційного потенціалу

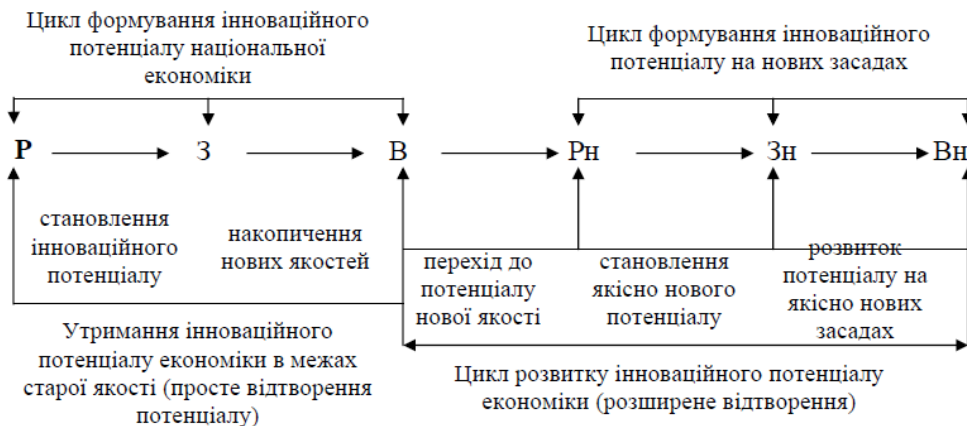

Рис. 3. Схема циклів формування і розвитку інноваційного потенціалу національної економіки
Визначаючи особливості циклів формування і розвитку інноваційного потенціалу й порівнюючи їх зі вже існуючими розробками [1; 6; 9:10:11], слід відзначити, що існує діалектичний взаємозв'язок між стійкістю потенціалу, коли він відтворюється в межах старої якості і гнучким розвитком, коли потенціал відтворюється на якісно новому рівні (рис. 4).

Формування інноваційного потенціалу		Розвиток інноваційного потенціалу	
Потенціал стійкості	Потенціал адаптації	Потенціал оновлення	Потенціал гнучкості
	Потенціал становлення		
	Потенціал розвитку		
Потенціал функціонування			

Рис.4. Матриця станів інноваційного потенціалу національної економічної системи

Аналізуючи матрицю потенціалів національної економічної системи, слід відзначити, що потенціал стійкості може бути представлено як динамічна рівновага між здатністю і можливістю системи зберігати цілісність старої якості своїх ресурсів, процесів (відтворювати їх на тому ж рівні) і здатністю до адаптації у відповідь на вплив внутрішнього і зовнішнього середовища, не відторгаючи позитивних змін інноваційного характеру і поліпшуючи тим самим стан свого інноваційного потенціалу. Проведене порівняння циклів формування і розвитку національного інноваційного потенціалу дозволяє поглибити характеристику його структурних елементів. Стан інноваційного потенціалу на різних етапах його функціонування диференціює значущість його певних складових. Так, розглядаючи інноваційний потенціал у статичній формі, можна відзначити, що на етапі формування особливого значення набувають складові першого рівня, наприклад, фінансова складова, управління якою має забезпечити оптимальну структуру ресурсів для створення і впровадження інновацій. На етапі адаптації підвищене значення мають складові другого рівня: інтелектуальна, інвестиційно-фінансова та матеріальна. Складові другого рівня формують додаткові можливості адаптації інноваційного потенціалу до впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, сприяють втіленню в життя ідей розвитку економіки на інноваційних засадах.

На стадії оновлення вкрай важливою стають складові третього рівня – науково-технічна складова, яку вважають імпульсом і критерієм подальшого розвитку інноваційного потенціалу, та культурно-освітня складова. Ці складові у своєму взаємозв'язку формують інноваційну культуру суспільства та зовнішнє і внутрішнє середовище, сприятливе інноваційній діяльності економічних суб'єктів. Стадія оновлення забезпечить перехід до стадії потенціалу гнучкості, що свідчить про досягнення інноваційним потенціалом системи якісно нового рівня розвитку.

Ознаками нової якості інноваційного потенціалу можуть вважатися: підвищення конкурентоздатності інноваційних товарів на національному і світовому ринках; зменшення інноваційного лагу (часу між розробкою і впровадженням інновацій); зростання рівня спеціалізації і кооперування суб'єктів інноваційної діяльності; ефективна діяльність інноваційної інфраструктури; збільшення кількості наукомістких інноваційних продуктів тощо.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Управління розвитком інноваційного потенціалу регіонів в перехідній економіці України: монографія / [Матросова Л. В., Овечкіна О. А., Іванова К. В.]. – Донецьк: Донбасс, 2009. – 485 с.
2. Філософський словарь / Под ред. И.Т. Фролова. – 6-е изд., перераб. и доп. – М.: Политиздат, 1991. – 560 с.
3. Пригожий И., Стенчерс И. Порядок из хаоса / Пер. с англ. Ю.А. Данилова, 3-е изд. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 312 с.
4. Ерохина Е.А. Теория экономического развития: системно-синергетический подход // <http://orel.rsl.ru/nettext/economic/erohina/index.html>
5. Формування та оцінювання потенціалу підприємства: Навчальний посібник / Т.В. Калінеску, Ю.А. Романовська, С.Ф. Большенко, О.В. Маслош, Н.В. Швець, Г.В. Пчелинська, О.Д. Кирилов. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – 352 с.
6. Захарченко В. И. Зарубежный и отечественный опыт государственного регулирования экономики для современной Украины: монография / В. И. Захарченко, О. В. Иванишева, О. Г. Борисов. – Одесса: Негоциант, 2005. – 128 с.
7. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 208 с.
8. Мартюшева Л.С., Калишенко В.О. Инновационный потенциал предприятия как объект экономического исследования // Финансы Украины. – 2002. - № 10. – С. 61-66.
9. Масалов А. Инновационный тип развития // Журнал для акционеров. – 1999. - № 9 – С. 11-15.
10. Максимов В.В. Економічний потенціал регіону (аналіз, оцінка та використання). Монографія. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2002.-360 с.
11. Овечкіна О.А., Іванова К.В. Формування статичної й динамічної структури складових інноваційного потенціалу регіональних економічних систем // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Випуск 225: В 3 т. – Т. III. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – С. 671-682.
12. Гончаров В.М., Навроцький А.А., Коломійцев О.А. Інвестиційні ресурси та їх економічне регулювання: Монографія. – Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2006. – 204 с.
13. Колосов А. Кризис и достижения менеджмента адаптивного развития (на примере предприятий Луганской области) // Економіст. – 2007. - № 8. – С. 38-41.
14. Воронкова А. Концепція управління конкурентоспроможним потенціалом підприємства // Економіст. – 2007. - № 8. – С. 14-17.

УДК 331.445

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Синяєва Л. В., д.е.н., зав.кафедрою, Таврійський державний агротехнологічний університет
Ярчук А.В., здобувач Таврійський державний агротехнологічний університет

Синяєва Л. В., Ярчук А.В. Продуктивність праці як фактор впливу на конкурентоспроможність економіки України.

На сучасному етапі розвитку економіки України розглядати питання продуктивності праці та шляхів її підвищення (або обґрунтованого коригування) не можна без підвищення організаційного рівня праці, що може частково компенсувати дефіцитність фінансових ресурсів для підвищення техніко-технологічного рівня – чинника зростання продуктивності праці. У статті визначено конкурентну позицію України за показником продуктивності праці, окреслено чинники впливу на продуктивність праці в країні та зроблено їх оцінку за рядом основних показників в контексті диспропорційності міжнародних порівнянь. Визначено причини низької продуктивності праці в Україні. Розроблено комплексні рекомендації щодо впровадження заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці з метою подолання критичних відставань від розвинених країн світу, подолання диспропорцій за показником продуктивності праці України й розвинених країн світу та певні напрями щодо підвищення продуктивності праці, які складаються з основних пріоритетних і оперативних цілей, досягнення яких забезпечує обґрунтоване зростання витрат на оплату праці на всіх рівнях національної економіки.

Ключові слова: продуктивність праці, диспропорції, інституційні чинники, структурні зміни, конкурентоспроможність, економічне зростання.

Синяєва Л.В., Ярчук А.В. Производительность труда как фактор влияния на конкурентоспособность экономики Украины.